

Havas Ágnes-Kovácsi Mária-Rózsa Gábor:

A Nemzetközi Előkészítő Intézet hallgatóinál végzett
közérzetvizsgálat kiértékelésének eredményei

Bevezetés

1. A Nemzetközi Előkészítő Intézetben a Nevelési Bizottság 1981 tavaszán elhatározta, hogy kérdőíves felmérést végez az Intézet hallgatóinak közérzetéről. Szándékunk az volt, hogy kérdéseink terjedjenek ki a külföldi diákok intézeti és magyarországi beilleszkedését, tanulmányait és hangulatát meghatározó legfontosabb területekre. Természetesen kételyek és viták előzték meg a kérdőív összeállítását és a feldolgozást is, de a felmérés eredményeinek és rövid értékelésének közreadásakor most mégis úgy érezzük, hogy nevelési céljaink és hallgatóink megismerése szempontjából hasznos információkat, egyes feltételezéseinkre megerősítést, illetve cáfolatot kaptunk.

2. Kérdésünk összeállításakor az e téren meglévő tapasztalatok hiánya mellett korlátozó tényező volt, hogy figyelembe kellett vennünk a hallgatók redukált nyelvi lehetőségeit. 145, egyenként 10 oldalas kérdőívet osztottunk szét, amelyeket azután kitöltve, név nélkül, gyűjtőládába helyezve kellett visszajuttatniuk a megkérdezetteknek. A tanulócsoportok vezetőinek közreműködésével igyekeztünk elérni, hogy a mintában ne elsősorban a kiemelkedően erős ill. gyenge hallgatók szerepeljenek, valamint ügyeltünk arra is, hogy a szétosztás a

Szükséges megjegyezni, hogy ez a pályamű a Nevelési Bizottság által végzett közérzetvizsgálati felmérés anyagának az értékelése után néhány hónappal készített összefoglaló írás, amely terjedelme miatt nem képes igazán tükrözni a felmérés anyagának azt a sokoldalú, sok szempont szerinti vizsgálatát, amelyet a N. Bizottság ténylegesen elvégzett, csupán annak kivonatát adja.

diákok nemenkénti, nemzetenkénti, épületenkénti és szakirányonkénti megoszlásának megfelelő arányban történjék. A beérkezett 70 válasz az intézeti hallgatói létszám kb. 12 százalékos reprezentációjának felel meg, és véleményünk szerint már alkalmas bizonyos következtetések levonásának alapjául szolgálni.

3. A függelékben részletesen közöljük a legfontosabb megoszlásokat és táblázatokat. A szöveges értékelésben és a táblázatokban szereplő mutatók, százalékok kiszámításának alapja az egyes válszokban előforduló különféle tényezők mennyiségének és általunk becsült súlyának megfelelően kialakított pontértékrendszer volt, amelynek ismertetését - eltekintve a legszükségesebb magyarázatoktól - itt mellőzzük. A százaléklábakat egész számokra kerekítettük. A megkérdezettek egy része nem válaszolt minden kérdésre, így előfordul, hogy helyenként az arányok összege nem adja ki a 100 százalékot. Természetesen a 100 százalékot meghaladó arány azt jelzi, hogy az adott kérdésben néhányan több válaszváltozatot is beírtak.

I. Tanulás

A hallgatók tanulás-közérzetével kapcsolatos tényezők között vizsgáltuk az egyes tanult tárgyak nehézségére és mennyiségére vonatkozó véleményeket, a tanulás napi átlagos mennyiségét, a tanulás során kapott és adott segítség mértékét, a zavaró ill. segítő tényezőket, a diákok hogylétét csoportjukban, véleményüket tanáraik szakmai tudásáról és emberi minőségéről, továbbá viszonyukat leendő egyetemi szakjukhoz és ezzel összefüggésben az előképzettségüket is. /Az itt szereplő átlagoknál figyelembe kell venni, hogy azok kiszámításánál 29 műszaki, 16 orvos, 7 agrár, 13 közgazdász és 5 bölcsész szakirányban tanuló diák válaszai álltak rendelkezésünkre./

Tanult tantárgyaik összességét tekintve legnehezebbnek a mérnöki szakirány hallgatói érzik a dolgukat. Őket követi a nehézség csökkenő sorrendjében az orvos, az agrár, a közgazdász, majd a bölcsész szakirány. Az egyes szakirányokon belül is fel lehetett állítani a tantárgyak nehézségi sorrendjét. Ez a mérnököknél /csökkenő sorrendben/: magyar nyelv, matematika, kémia, fizika, az orvosoknál: fizika, magyar, kémia, biológia; a közgazdászoknál: matematika, történelem, politikai gazdaságtan, magyar, a bölcsészeknél: történelem, magyar, nyelvtan, irodalom. A szakirányonkénti és tantárgyankénti közös összevetés szerint legnehezebb az orvos csoportok fizika anyaga, azt követi a mérnök szakirány magyar nyelv tanulása, majd az orvos szakirány magyar és a bölcsészek történelem tanulása.

Érdekes módon a mennyiségi mutatók egészen más sorrendet alkotnak: legtöbbnek találják tanulnivalóikat a leendő bölcsészek, majd az orvos, közgazdász, mérnök és végül az agrár szakirány diákjai. Részletesebb és alaposabb elemzést igényelne ez utóbbi adattal összevetve a tanórán kívüli napi tanulás átlagos időtartamáról készített táblázat, t.i. hogy eszerint a fenti állításnak ellentmondva legtöbbet az agrár szakirány hallgatói tanulnak, legkevesebbet pedig a bölcsészek. /Részletesebben ld. a függelékben./

A megkérdezett diákok 51 százaléka úgy érzi, hogy tanulásához nem kap segítséget, és ezen belül csak 17% nyilatkozik úgy, hogy nincs szüksége segítségre.

Segítőként legtöbben a régi diákokat említik /24%/, de

sok hallgató említi^a vele egynemzetiségűeket is /21%. Ugyanakkor a tanári segítség csak 1%-nál szerepel. /!/ Más diákoknak történő rendszeres segítségadással mindössze a megkérdezettek 8 százaléka büszkélkedett, de időnként a hallgatók további nagy része /63%/ segíti társait a tanulásban.

Mivel a segítségadás hogyanját, fajtáját, mennyiségét nem definiáltuk a kérdőíven, a válaszok bizonyos szubjektív megítélés miatt némi fenntartással kezelendők /ideértve a tanári segítség említésének alacsony arányát is/, de ezzel együtt feltűnő, hogy a segítő diákok /71%/ száma kb. másfélszerese a segítségben részesülőkének /48%/.

A következőkben a tanulást zavaró tényezőkkel foglalkoztunk. Mindössze a diákok 7 százaléka válaszolta azt, hogy semmi nem zavarja a tanulását.

A hallgatók 47 százaléka panaszkozik a zajra, sokan említik továbbá az otthon nem tanult anyagokat /29%/, az időhiányt /24%/, a tanulószoba és megfelelő szótár hiányát /23% ill. 21%/. Tanulószoba hiánya természetesen főként a Budaörsi úti épületben kitöltött kérdőíveken szerepel. A táblázatban szerepelt tényezőkön kívül zavarja diákjainkat a kevés ösztöndíj, a hétvégi pihenő rövidege, a sok házi feladat /!/, a fölösleges tananyagok, az éttermi sorbanállás, stb. Megdöbbenően magas azoknak az aránya, akik éhségre panaszkoznak /21%! Érdekes ugyanakkor, hogy pl. a csoporttársak hibáit senki nem érezte a tanulását zavaró tényezőnek. Ide kívánkozik két idézet /minimális nyelvtani helyesbítéssel/: "A diák a tanteremben úgy szokott viselkedni, mint az óvodában, aminek oka a tanítási rendszer az első hónapokban."

"Alig tudok beszélni magyarokkal az órán kívül." Mindkét idézetben foglalt probléma más helyen még többször előfordul.

A segítő tényezők között a jó tanári munka szerepel első helyen /61%/, ezt követi a tantárgyak iránti érdeklődés /53%/ és az, hogy az intézeti tananyagot a diák már otthon elsajátította /50%/.

A tanulócsoporthatárokkal kapcsolatosan alapvető megállapításunk, hogy a csoport - az összeállítás esetlegességei ellenére is - rendkívül fontos közösséget jelent a diákok számára. Ezt bizonyítja, hogy a társak jellemzésénél 176 pozitív tényezővel szemben mindössze 37 negatív megállapítás található. A megkérdezettek nagy többsége jól érzi magát csoportjában /73%/, és nem szívesen változtatna csoportot /87%/.

A megkérdezett diákok lehetőséget kaptak arra, hogy a nálunk szokásos osztályozási skála segítségével minősítsék tanáraik szakmai hozzáértését és humánumát. A kölcsönös anonimitás védelmét figyelembe véve a válaszokat őszintének fogadjhatjuk el, és örömmel könyvelhetjük el az alábbi eredményeket:

- szakmai tudásra: 179 ötös,
53 négyes,
23 hármas,
7 kettes,
1 egyes.

Átlag: 4,52.

- emberi tulajdonságokra: 161 ötös,
68 négyes,
20 hármas,
9 kettes,
2 egyes,

Átlag: 4,45.

Kirívóan rossz vélemény csak egy tanárral kapcsolatban volt leolvasható, aki egyik diákjától mindkét szempontból elégtelent kapott.

Igen tanulságosnak tartjuk diákjaink vélekedését a legfontosabb tanári tulajdonságokról. Kiderült ugyanis, hogy az Intézet hallgatói többre értékelik a tanár megértő hozzáállását a diák problémáihoz /37%/, és az érdekes tanítást /35%/, mint a segítőkészséget a bajban /31%/ és a kedvességet /27%/, mint pl. az igazságosságot /21%/. A táblázatban nem említett tényezők között olyan igények sorakoznak, mint pl. az, hogy "egy jó tanár tudja az anyagot és kedve van a tanításhoz"; "a tanár ne különböztesse meg egyik diákot a másiktól a nemzetisége miatt"; "beszéljen a magyar szokásokról, tanulási módszerekről, követelményekről".

A szakválasztással és az előképzettséggel foglalkozó részben bizonyos ellentmondás van, mivel a diákok 89 százaléka azt állítja, hogy szakját ő választotta, ugyanakkor azonban 29 százalékuk nem tudta, hogy milyen tárgyakat fog itt tanulni. A felmérésben szerepelt hallgatók 67 százaléka hiányos előképzettségű, és csak 26 százalék nyilatkozott úgy, hogy már mindent tanult korábban az intézeti tananyagok közül.

Adataink és értékeléseink hitelesítésére a szakirányok egy részénél ellenőrző összehasonlításokat végeztünk.

Igy pl. az orvosi szakiránynál jelentős az eltérés a jó, ill. a gyenge előképzettségű hallgatók tanulásra fordított óraszám között /4 óra, ill. 5,44 óra/. Az agrár csoportoknál ez a különbség kisebb /5,16 - 5,5 óra/, ám ott a megkérdezettek előképzettségében is kisebbek az eltérések.

A jó előképzettségű diákoknál kevesebb segítő tényező szerepel, mint a gyengéknél /átlagosan 3, ill. 4 az orvosoknál, 2,5, ill. 3,33 az agrár szakiránynál/. Hasonló összefüggést találtunk a tantárgyak nehézségének megítélése és a segítő tényezők száma között is. Más metszetben vizsgálódva, a tanulmányok nehézségének megítélése és a tanulási óraszám összefüggésében ugyancsak az előbbiekhöz hasonló arányokat találtunk: az orvos csoportokban a tanulmányokat könnyűnek találók napi 3,85 órát fordítanak tanulásra, a nehézségekkel küszködők átlagosan napi 6 órát. Az agrár csoportoknál a már említett okok miatt ez a különbség kevésbé markáns.

Érdekes megfigyelés, hogy az igényelt segítség mértékét, valamint a tanárokról alkotott véleményt nem látszik befolyásolni az előképzettség szintje.

II. Kapcsolatok

Ebben a fejezetben a diákok Intézeten belüli és kívüli emberi kapcsolatainak alakulására igyekeztünk fényt deríteni. A diákok barátkozására vonatkozó 1. kérdéscsoport értékelése sajnos alig lehetséges az ellentmondásos, helyenként komolytalan-nak tűnő válaszok, irreális számok /45 barát, stb./ miatt. Arra a következtetésre jutottunk, hogy hallgatónk jelentős részénél a sajátos körülmények /összezártság, nyelvi korlátok, csoportkeret, stb./ folytán a barátság fogalma inkább valamiféle lazább, elsősorban a helyzetből fakadó kapcsolatot takar. Megbízhatónak látszik az Intézeten belüli és kívüli barátságok aránya, ami kb. 10:3. Itt a megkérdezettek 34 százalékának van magyar barátja.

A már fennálló barátságokkal kapcsolatos válaszoknál megbízhatóbb következtetésekre juthatunk a további barátságokra vonatkozó igényekből.

A megkérdezettek 75%-a nyilatkozott úgy, hogy szüksége volna más, több és másféle barátokra. Különösen figyelemre méltó, hogy 61%-uk magyar barátokra vágyik. Mivel hallgatónk zöme fiú, elég természetes, hogy sokan szeretnének lány barátot /47%. Korábbi következtetésünket támasztja alá, hogy a diákok 40%-a igazibb barátságokra tart igényt.

A válaszadók 46 százalékának van kapcsolata a diákokon kívül

más emberekkel Budapesten; 38% ismer magyar családot, ill. járt már magyar család lakásában. Valamelyik tanára lakásában járt a diákok 43%-a s, általában egy alkalommal. 41% válaszolt igennel arra a kérdésre, hogy ismer-e dolgozó magyar fiatalt.

A diákok úgy vélik, hogy komoly problémáikkal elsősorban barátjukhoz /54%/, tanárukhöz /54%/, vagy a régi diákokhoz /46%/ fordulhatnak. Ez kielégítő arány, ám a következő kérdésre adott válaszokból kiderül, hogy hallgatónk 25%-a érzése szerint senkire nem számíthat betegség esetén.

A különféle közösségekhez való tartozás kérdésére a vele egynemzetiségűek közösségét jelölte meg 47%, baráti társaságát és csoportját pedig 43-43%. Ebből egyenlő arányban az egynemzetiségűeket és a baráti társaságot tartják a legfontosabb közösségnek, míg a csoport itt érdekes módon még szavazatot sem kapott.

Háromszoros közösséghez tartozást jelölt 18%, kétszerest 23%, egyszerest 39%, míg 20% nem jelölt meg egy olyan közösséget sem, amelyhez tartozónak érzi magát. Ennek nagyjából megfelel az, hogy 16% egyedül érzi magát, 7% néha magányos, 68% nem érzi egyedül magát.

Otthonról gyakran v. rendszeresen kap levelet. a diákok 83%-a, ritkán v. rendszertelenül 17%. A honvágyra vonatkozó további válaszok szerint az Intézet hallgatóinak nagyon, közepesen hiányzik az otthon maradt család /31%, ill. 41%/, de ez a hiány-

érzet csak 16%-nál mutat határozottan fokozódó tendenciát. Ezt megerősíti az is, hogy a megkérdezetteknek csupán 13%-a utazott volna szívesen azonnal haza a kérdőív kitöltésekor, a nagy többség viszont nyáron vagy a későbbi években. /Bár lehet, hogy e kérdés megválaszolásánál a diákok nem elsősorban óhajukból, hanem a reális lehetőségből indultak ki./

A diákokotthoni relációkban természetesen meghatározó jelentőségű a szobatársak kapcsolata.

A megkérdezettek 76%-a szívesen lakik szobatársával, 16% pedig nem szívesen. A Budaörsi úti diákokotthonban, ahol kétszemélyes szobák vannak, a felmérésben részt vett 41 hallgató közül 24 honfitársával lakik, ebből 18 szívesen, 6 nem, a 17 más nemzetiségűvel lakóból 12 szívesen lakik társával. Azt látjuk tehát, hogy a nemzeti hovatartozás különbözősége általában nem akadály a jó együttélésnek. A Nándorfejérvári úti diákokotthonban, amelyben 4 ágyas szobákban laknak a diákok, megfelelően részletezett kérdés hiányában nem tudunk hasonló értékelést készíteni.

A továbbiakban azt vizsgáltuk, hogy milyen gyakran járnak egymáshoz látogatóba a diákokotthonok lakói.

Gyakran látogatják a társak a válaszadók 50%-át, néha jönnek 47%-hoz. Némel mindössze 1 diák válaszolt. A Budaörsi úton nagyobb a "gyakran" aránya, ami érthető, hiszen ott kevesebben laknak egy szobában. A meglátogatottakkal azonos nemzetiségű a látogatók 73%-a, csoporttárs 44%, más csoportbelli és

más nemzetiségű ugyancsak 44%. A megkérdezettek közül gyakran meg látogatóba az Intézeten belül 44%, néha 48%, nem jár másokhoz 6%. Nemzetiségi szempontból a megoszlás hasonló az előzőhöz.

A szobatarshoz érkező látogatók jelenléte nem zavarja a megkérdezettek 41%-át, kevésbé zavarja 33%-át és nagyon zavar 10%-ot. Ezen belül a Nándorfejérvári úton rosszabb az arány, ami megint érthető az eleve nagyobb szobánkénti lakósűrűség alapján.

A látogatókkal beszélgetni szokott 82%, szórakozik 54% és együtt tanul 38%.

Külső látogató gyakran jön a hallgatók 14%-ához, ritkán 5%-hoz, és nem jár 31%-hoz.

A diákok a tanárok értékeléséhez hasonlóan 1-től 5-ig osztályozhatták a diákokthoni technikai dolgozók /portások, takarítónők, munkások/ irántuk mutatott kedvességét. A Budaörsi úti épületben 3,8-es, a Nándorfejérvári úton 3,5-es átlag jött ki. Nem osztályzatokkal, hanem a kedvesség fokának megfelelő minősítés aláhúzásával jellemezhettk az éttermi dolgozók, valamint az egészségügyi szolgálat munkatársainak kedvességét. Az étteremben dolgozókat a diákok 63%-a tartja kedvesnek, 21% pedig nem annak. Hatalmas különbség van azonban e tekintetben a két épület lakói között, mert a Budaörsi úton ez az arány 18:14, a Nándorfejérvárin pedig 14:11 /A közepes minősítést adókat itt nem vettük számításba./ Az egészségügyi dolgozókat /intézeti orvosok, ápolónők, KÖJÁL-munkatársak/ általában kedvesnek tartja a hallgatók mintegy

fele, csak részben vagy nem kedvesnek 37%. /Itt ha csak a 60 válaszolót vesszük figyelembe, az arány 57% - 43%./ Nagyjából azonos a helyzet az Intézeten kívüli egészségügyi dolgozók megítélésével is.

Gyakran beszélget a technikai és más dolgozókkal a megkérdezettek 39%-a, ritkán 48%, nem beszélget velük 12%. A diákotthoni nevelőtanárokkal gyakran beszélget 16%, ritkán 38% és nem szokott beszélgetni 43% /!/.

A válaszok szerint az új hallgatók 41%-át várta intézeti tanár a repülőtéren /v. pályaudvaron/, 19%-át várta régi diák, 40%-ot viszont senki! Természetesen a többnyire távolról érkező új diákok jövetelének pontos előrejelzése nem tartozik az Intézet feladatai és lehetőségei közé, de mindent el kell követnünk a fogadás még körültekintőbb megszervezéséért, mert az idegen földre való első megérkezéskor fellépő magány és elfogódottság érzését nagymértékben föloldhatja a megfelelő fogadtatás. /Főleg ha a tanár kommunikálni tud az újonnan érkezőkkel./

A kapcsolatokra vonatkozó válaszok megerősítették azt a feltevésünket, hogy hallgatóink elszigeteltnek érzik magukat. Az természetes, hogy az első 1-2 hónapban Magyarországot sokuk számára szinte kizárólag az Intézet és közvetlen környéke jelenti /eltekintve a rövid városnézéstől/, de azon gondolkodnunk kell, hogyan segítsük elő zökkenőmentesebb beilleszkedésüket a valóságos /az Intézetiektől sokban eltérő/ magyarországi viszonyokba, mindenekelőtt pedig a fiataljainkkal, társadalmunk-

kal való érintkezésüket. Az ugyanis, ami a korai szakaszban a e területen történik, a körülmények és a nyelv ismeretének hiányában gyakran inkább negatívumot hoz, semmint építő, kölcsönösen hasznos kapcsolatokat.

III. Szórakozás, sport, egészségügy

Hallgatóink kb. egyenlő mértékben kedvelik az intézeti esteket ill. a külső szórakozási lehetőségeket. Az Intézetben belüli lehetőségeket soknak találja a megkérdezettek 5%-a, elegendőnek 43% és kevésnek 50%. Ezen belül azonban ismét nagy az eltérés a két diákothoni épület lakóinak véleménye között: az intézeti esteknek is színhelyül szolgáló Budaörsi úti diákothonunkban lakók közül csak 27% kevesli a szórakozási alkalmakat, míg az ilyen lehetőséggel nem rendelkező másik épületben elhelyezettek között ez 83%!

Moziban nem volt még nálunk a diákok 1%-a, ritkán jár /maximum ötször volt/ 43%, elég gyakran vagy sűrűn 47%. Színházban még nem volt, vagy csak 1-2 alkalommal volt a hallgatók 87%-a, kettőnél többször volt 13%.

Múzeumban nem járt még Magyarországra érkezése óta a diákok 27%-a, 1-2-szer volt 30%, többször 43%. Könyvtárban nem járt még 77%, egy v. több alkalommal volt már 23%. A könyvtárba gyakran járók között csak közgazdász és bölcsész hallgatók ta-

lálhatók.

Kirándulni nem volt még a megkérdezettek 25%-a, 1-3 alkalommal volt 48%, ennél többször 27%.

/A mozi- és színházlátogatásra, valamint a kirándulásra vonatkozó részben kérdésünk helytelen megfogalmazása miatt a nemleges válaszok tényleges "nem"-et is jelenthetnek, de azt is tartalmazhatják, hogy a diák csak intézeti szervezésben, tanári kísérettel járt ezeken a helyeken./

Az intézeti filmvetítésekét gyakran megtekinti a diákok 48%-a, néha 41%, soha nem nézi meg 9%. Gyakran nézi a TV-t 26%, néha 59%, soha 10%.

Az Intézetben gyakran sportol a diákok 43%-a, néha 53%, egyáltalán nem sportol 4%. Otthon gyakrabban sportolt 40%, ritkábban 26%. A kevesebb sportolás magyarázata a megkérdezettek 44%-ánál az időhiány, az általa kívánt lehetőségek hiányára hivatkozott 11%, nem szeret sportolni 7%.

Magyarországra érkezése óta a diákok 57%-a esett át kisebb-nagyobb betegségen, és ugyanilyen arányban jártak az intézeti orvosnál. Az esetek nagy részében a betegség Magyarországon kezdődött.

Az orvosnál járt hallgatók 55%-ánál a kommunikációs nehézségek nem jelentettek akadályt a panasz megértésében, 40%-nál kis nehézséget okoztak, 5%-nál pedig erősen gátolták a panasz okának felderítését az orvosok számára. Az intézeti orvosokhoz fordult hallgatók 13%-a úgy érzi, hogy nem kapott megfele-

lő segítséget az illető orvostól.

53% az Intézeten kívüli szakrendeléseket is megjárta; a panasz megértetése 6%-nál okozott komolyabb gondot kifejezési problémák miatt.

A Magyarországra érkezés óta állandóan vagy időszakosan fokozott fáradtságot érez a hallgatók 66%-a. Az időszak megjelölésénél az összesen kapott 34 válasz közül 21 a tanulással kapcsolatos periódusok szerepét emelik ki /pl. így: tanulás után, tanulási fáradtság, vizsgák előtt, unalmas órák után, stb./, ill. az időjáráshoz kapcsolódik. Az okok között ugyancsak a tanulás tényezői és az éghajlati változások fordulnak elő túlnyomó többségben.

33 diák válaszolt arra a kérdésre, hogy szerinte megszűnik-e egészségi problémája a következő években: 23 optimista, de 10 nem biztos panaszai megszűnésében.

E fejezet zárásaként nézzük meg az étkezés problémáját. Krónikusan visszatérő, vagy még inkább nem is szünetelő neuralgikus pontja ez az intézeti közérzetnek. Ez különben többé-kevésbé elfogadható, hiszen ilyen anyagi feltételek mellett nincs a világnak az a rugalmas étrendje és jó konyhája, amely az itteni~~en~~ hasonló, heterogén ízléshalmazt minden esetben ki tudná elégíteni. Arra azonban nehéz elfogadható magyarázatot találni a mai Magyarországon, hogy egy

intézmény diákjainak 57%-a az étel mennyiségét kevésnek ill. nagyon kevésnek tartja! /Elégnek tartja 40%, soknak pedig egyetlen diák sem találja./

Rosznak vagy nagyon rossznak ítéli meg az ételeket általában a megkérdezettek 33%-a, közepesnek a hallgatók 50%-a, jónak 13%, de nagyon jónak senki. Azt pedig, hogy ez a diákok számára súlyos gond, az is bizonyítja, hogy a táblázatokban kifejezett véleményeken kívül 27 szöveges megjegyzés foglalkozik az étkezéssel és annak körülményeivel. /Összehasonlításként megjegyezzük, hogy pl. a tanulás problematikájával kapcsolatban 11 megjegyzés volt, a diákok otthonokkal kapcsolatosan 9, a kapcsolatok kérdéskörénél pedig mindössze 3./

IV. Diáktanács

Sajátos viszonyaink között a diákönkormányzat szervét a közös nyelv kezdeti hiánya miatt olyan időpontban lehet életre hívni, amikor az új hallgatók legalább az intézeti beilleszkedés legnagyobb nehézségein már általában túl vannak. A továbbiakban azonban egy jól működő diáktanácsnak számos lehetősége van arra, hogy a hallgatókat jó irányban befolyásol-

ja, mozgósítsa, és tevékenységével elősegítse a közérzet javulását.

A diákok közel 70%-a a választásnál éppen a jelenlegi csoporttitkárára adta szavazatát, 20% másra szavazott. A titkár működésével elégedett 47%, közepesnek tartja 34%, nincs vele megelégedve 4%.

Igen tartózkodóak a megkérdezett diákok, amikor részletesebben értékelniük kell a csoporttitkár tevékenységét: a nem válaszolók aránya itt 46%. Pozitív értékelést ad 34%, negatívát 20%.

A pozitív véleményekben elsősorban a problémák megoldásában játszott szerep fordul elő, de többen vannak olyanok is, akik különösebb részletezés nélkül fejezik ki elégedettségüket a csoporttitkár munkájával kapcsolatban. A negatív vélemények kivétel nélkül a csoporttitkár semmittevésén, üres fontoskodásán alapulnak.

A diáktanács elnökét egyáltalán nem ismeri az intézeti hallgatók 46%-a!

Hasznosnak érzi a diáktanács létezését és működését a válaszolók 73%-a, nem tartja annak 18%. Szívesen tagja lenne 48%, nem lenne az 43%. A feldolgozás során 17 olyan esetre bukkantunk, ahol a diák hasznosnak ítéli a diáktanácsot, de nem szívesen venne részt benne, és kuriózumként egy olyan is akadt, amelynek kitöltője szívesen tagja lenne e tanácsnak, holott nem tartja hasznosnak.

A diáktanács feladatai között a megkérdezettek szerint legfontosabb az érdekképviselet, a problémák megoldásában való közreműködés /21 válaszban/, ezt követi az intézeti élet szervezése, a körülmények biztosítása /15/ és a kapcsolattartás a diákok és az igazgatóság között /9/. Szerepel még az intézeti programok szervezése, segítség a tanulásban, stb. 18 kérdőíven nincs válasz. A hallgatóknak csak 3%-a felelt arra a kérdésre, hogy mit kellene még tennie a diáktanácsnak. Több szórakozást, találkozót, gyűlést kellene biztosítani a diák véleménye szerint, és még többet foglalkoznia a különféle problémákkal 8 szerint.

A diákok többsége - ha nem is fejti ezt ki részletesen - fontosnak tartja a diáktanácsot, ugyanakkor kevésbé ismeri tevékenységét, és még kevésbé lehetőségeit. Mint egyikük írja: " A diáktanács tudassa a diákokkal, hogy van!" Az intézeti tanárok /nemcsak a nevelők és a csoportvezetők!/ érdeklődésükkel, javaslataikkal sokat tehetnek a diákönkormányzat tekintélyének növelése és működésének hatékonyabbá tételében.

V. Egyéb megjegyzések

A kérdőív IX. pontját teljesen nyitva hagytuk a diákok bármilyen, a korábbiakban még ki nem fejezett véleményei, ötletei számára. Nem elsősorban érdekességeket vártunk, hanem

őszinte, javító szándékú és reális hozzászólásokat. Az alábbiakban ismertetünk néhányat a legjellegzetesebb és legtanulságosabb véleményekből.

Az ösztöndíjra és az anyagi helyzetre vonatkozó megjegyzések között ilyeneket olvashatunk /ismét kizárólag nyelvi helyesbítés után/:

"Itt az intézetben minden országból vannak diákok, és a diákok helyzete különböző. Nem mindenki kap pénzt otthonról. Van sok szegény diák, aki nem tud közepesen megélni, mert az ösztöndíj nem elég... "

"Az ösztöndíjunk nagyon kevés és nem elég semmire, mert most minden drágább. A kevés ebédrel és vacsorával nem tudunk tanulni... "

A diákotthoni problémákkal kapcsolatosak az alábbi megjegyzések:

"Vigyázni kell, hogy az intézet ne legyen zajos, piszkos, és hogy jó barátság legyen a különböző nemzetiségű diákok között."

"Miért nincs a könyvtárban angol, francia nyelvű újság? /Itt csak külföldiek lakunk!/"

A tanárokkal ill. a tanulással összefüggésben álló megjegyzések:

"Szeretnénk, ha a tanárok segítenének a diákoknak, különösen azoknak, akik otthon keveset tanultak egy tantárgyból."

"A csoportvezetőnek kell tudnia, hogyan éreznek a diákok, milyen kapcsolatok vannak közöttük, mi a diákok problémája, stb., hogy ne alkossanak a csoporton belül kisebb csoportokat."
"Szükségünk van néhány egyetemi tananyagra is. Szeretnénk látogatni és órát hallgatni az egyetemen, hogy könnyebben megismerjük, hol tanulunk majd."

Kapcsolatok hiánya, elszigeteltség:

"Szeretném, ha magyar diákokkal laknánk, mert csak az óra közben beszélünk magyarul."

"Jó lenne, ha a diákok a magyarok között tanulhatnák a nyelvet."

"... az intézet messze van a magyaroktól, ezért nem lehet közvetlenül érintkezni velük, hogy gyakoroljuk a magyar nyelvet."

"Miért ilyen szigorúak a magyar lányokkal?"

Van a fentiekén kívül néhány lakonikus tömörségű, elég szigorú megállapítás is:

"Büdös van, zaj van, sok házi feladat van. Emiatt nincs idő arra, hogy a diákok készüljenek a vizsgájukra." /!/"

"Itt miért olyan a rendszer és a törvény, mint az általános iskolában, pedig régen befejeztük az általános iskolát!"

VI. Az intézeti átlag-közérzetek összehasonlítása

A kérdőíveket a kérdéseknek egy másfajta csoportosítása szerint is feldolgoztuk. Ekkor az alábbi 5 területtel kapcsolatos elégedettségi szintet vizsgáltuk: tanulás, kapcsolatok, az

Intézet mint szolgáltató, étkezés, a diák saját fizikai és szellemi állapota . Az egyes területekhez tartozó válaszok pozitív és negatív tényezőit pontértékekkel láttuk el, majd az elérhető minimumot 0%-nak, a maximumot 100%-nak véve százalékszámítással átlagoltuk. Intézeti szinten a következő sorrendet kaptuk:

Helyezés	Kérdéscsoport	Átlagos elégedettség	Tényleges mozgás
1.	Saját állapotától függő közérzet	80%	46% - 100%
2.	Tanulási közérzet	76%	61% - 87%
3.	Intézeti szolgáltatás	65%	37% - 92%
4.	Kapcsolat-közérzet	58%	29% - 79%
5.	Étkezési közérzet	47%	0% - 85%

Itt is szembeötlő az étkezés krónikus problémája mellett a kapcsolat-közérzet alacsony szintje. Egyébként az egyes szakirányoknál - 1-2 lényegtelen helycserétől eltekintve - a fentivel megegyező sorrend alakult ki.

Munkánk közvetlen célja elsősorban a megismerés volt. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ne szeretnénk az itt szerzett vagy megerősített tapasztalatokat a gyakorlatban hasznosítani. Egyes helyeken az adatokat kibővítettük saját megjegyzéseinkkel, de tartózkodni akartunk esetleges elhamarkodott ítéletektől. Megítélésünk szerint a legtöbb területen sok adat önmagáért beszél, és mivel az írásos feldolgozás minden illetékes érdeklődő számára hozzáférhetővé teszi a felmérés eredményeit, mód lesz azok beépítésére mind a nevelési elképzelésekbe, mind pedig esetleg az új tanterv kialakításába. További információkat kaphatunk, ha a hasonló vizsgálatokat - természetesen javított kiadásban - időnként megismételjük mind az intézeti mind pedig a már egyetemen, főiskolán tanuló külföldi diákok körében.

1. TÁBLA

Szakirány	A tananyag					
	Minősége	Mennyisége		Helyezése		
Mérnök	1. magyar	2,92	magyar	3,10	magyar	1,63
	2. matematika	3,22	matematika	3,10	fizika	2,27
	3. kémia	3,24	fizika	3,06	matematika	2,50
	4. fizika	3,29	kémia	2,92	kémia	3,90
	Átlag	3,16		3,06		
Orvos	1. fizika	3,11	biológia	3,56	magyar	1,75
	2. magyar	3,00	magyar	3,25	biológia	2,26
	3. kémia	3,46	fizika	3,18	fizika	2,60
	4. biológia	3,66	kémia	3,00	kémia	2,93
	Átlag	3,23		3,26		
Agrár	1. matematika	3,14	kémia	3,16	matematika	2,00
	2. kémia	3,16	matematika	3,00	magyar	2,60
	3. magyar	3,66	biológia	2,85	kémia	2,60
	4. biológia	3,80	magyar	2,71	biológia	2,80
	Átlag	3,44		2,93		
Közgazdász	1. matematika	3,07	matematika	3,23	matematika	1,95
	2. történelem	3,25	történelem	3,15	történelem	2,23
	3. pol.gazd.	3,76	magyar	3,00	pol.gazd.	2,41
	4. magyar	4,07	pol.gazd.	3,00	magyar	3,07
	Átlag	3,53		3,09		
Bölcsész	1. történelem	3,00	irodalom	3,75	történelem	1,33
	2. magyar	3,25	történelem	3,75	magyar	2,00
	3. nyelvtan	4,25	nyelvtan	3,25	irodalom	2,25
	4. irodalom	4,25	magyar	3,00	nyelvtan	3,66
	Átlag	3,62		3,43		

A pontszámok jelentése a tananyag minősége ill. mennyisége vonatkozásában:

- 5 = nagyon könnyű/kevés
- 4 = elég könnyű/kevés
- 3 = közepes nehézségű/mennyiségű
- 2 = nehéz/sok
- 1 = nagyon nehéz/sok

A helyezéskor a négy tárgyat nehézségi fok szerint kellett rangsorolni, az alacsony számok a legnehezebbnek ítélt tárgyakat jelentik, a magasabbak a kevésbé nehéznek tartottakat.

2. TÁBLA

Hány órát tanul átlag naponta?

1. Agrár	5,35
2. Közgazdász	4,84
3. Orvos	4,81
4. Mérnök	4,13
5. Bölcsész	3,70

3. TÁBLA

Segítenek-e neki a tanulásban?

gyakran	néha	nem
10	24	36

Ha nem segítenek - szüksége lenne-e segítségre?

rendszeresen	néha	nem
6	21	12

4. TÁBLA

Ő segít-e valakinek?

rendszeresen	néha	nem
6	44	20

5. TÁBLA

Zavaró tényezők

- nincs szótára	15
- nincs tanulószoba	16
- nem kap segítséget	9
- zaj	33
- hideg	9
- szobatársa nem jó	7
- rossz a világítás	10
- nincs kedve a választott szakhoz	3
- nem érti a tanárt	9
- kevés ideje van	17
- beteg	4
- éhes	15
- nehezen szokja a környezetet	6
- sok tananyagot otthon nem tanult	20
- nem szereti a csoporttársait	-
- nem érzi jól magát az intézetben	11
- honvágy	15

6. TÁBLA

Segítő tényezők

- a tananyagot már otthon is tanulta	35
- könnyen tanul	18
- valaki segít tanulni - tanár	15
- diák	14
- jó tanárai vannak	43
- jól érzi magát a csoportban	32
- jó szobatársa van	25
- érdeklik a tárgyak amiket tanul	37
- jól érzi magát az intézetben	21

7. TÁBLA

Csoportjának tagjai:

- jó barátok	44
- örülnek egymás sikerének	27
- nem foglalkoznak egymással	14
- segítenek egymásnak	27
- nem szeretik egymást	3
- vidámak	46
- szomorúak	-
- unalmasak	6
- érdekesek	27
- a csoporton belül kisebb csoportok vannak	7
- gyakran vannak együtt - mindenki	5
- csak egyesek	17

8. TÁBLA

Hogy érzi magát a csoportban?

nagyon jól	jól	közepesen	elég rosszul	nagyon rosszul
18	36	13	1	-

9. TÁBLA

Kívánt tanári tulajdonságok:

- kedves	19	- őszinte	4
- vidám	13	- igazságos	15
- érdekesen tanít	25	- szereti a diákokat	13
- barátságos	14	- segít, ha baj van	22
- lehet beszélni vele	17		
- megérti a diákok problémáit	26		

10. TÁBLA

Barátság

	Igen	Nem	Nem felel
Szüksége lenne-e más barátira?	54	10	6
Szeretne több barátot?	55	9	6
Szeretne másféle barátokat?	50	11	9

Milyen barátokat szeretne?

igazibb	érdekesebb	aki segít	magyar	lány	fiú	egyéb
28	15	24	43	33	18	4

11. TÁBLA

Hiányzik a családjá, otthoni barátai?

nagyon	közepesen	kicsit	kevésbé	még jobban	egyformán
			mint kezdetben		
22	29	9	28	11	20

12. TÁBLA

Úgy érzi, hogy egyedül van?

igen	nem	néha	nem felel
11	48	5	6

13. TÁBLA

Ha bármikor hazautazhatna, mikor menne látogatóba?

azonnal	nyáron	első egyetemi	később
		év után	
9	32	17	10

14. TÁBLA

Van kapcsolata diákokon kívül más emberekkel Budapesten?

igen	nem	nem felel
32	31	7

15. TÁBLA

Ha valamilyen komoly problémája van, kihez mehet segítségért?

barát	csoport- társ	szoba- társ	régi diák	tanár	nevelő tanár	diák- otth.ig.	más
38	8	15	32	38	10	16	9

16. TÁBLA

Érzi-e, hogy tartozik valamilyen közösséghez?

csoporthoz	egynemzetiségű diákokhoz	baráti társa- sághoz	máshoz
30	33	30	3

17. TÁBLA

Szobatársával szívesen lakik?

igen	nem	nem felel
53	11	6

18. TÁBLA

	gyakran	néha	nem
Jönnek hozzá más diákok a szobájába?	31	37	1
Ő megy máshoz látogatóba?	29	36	4
Szobatársához jönnek látogatók?	28	33	5
Külső látogató jön-e?	10	35	22

19. TÁBLA

Az intézet éttermében az étel:

sok	elég	kevés	nagyon kevés	nagyon jó	jó	közepes	rossz	nagyon rossz
-	28	29	11	-	9	35	15	8